

ZSILLE GÁBOR

Egy lengyel–magyar lovag

BOHDAN ZADURA VERSEI ELÉ

Az elmúlt húsz évben megrázóan látványos nemzedékváltás ment végbe a lengyel költészetben. 1998-ban elhunyt Zbigniew Herbert, 2004-ben a Nobel-díjas Czesław Miłosz, 2012-ben a szintén Nobel-díjas Wisława Szymborska, 2014-ben Tadeusz Różewicz és Stanisław Barańczak. Távozásukkal a szemünk láttára formálódik az új nemzedék, újabb irodalmi csoportosulásokkal – egyelőre csak a legnagyobb élő „öregeket” helyezhetjük el pontosan a térképen. Ők az egykori Új Hullám, másképpen a '68-as nemzedék szerzői, akik ma már a nyolcadik x-et tapossák. (Ha életkori értelemben vett magyar társaikat keressük, a Kilencek és a Hetek költőire gondoljunk.) Közülük is kiemelkedik három krakkói kiválóság: Adam Zagajewski, Ryszard Krynicki és Ewa Lipska, valamint mostani összeállításunk főhőse, a varsói Bohdan Zadura.

A Lublini Vajdaságban található Puławyban (történelmi magyar nevén Pulava) született, a második világháború végórájában, 1945 februárjában. Filozófiai tanulmányait Varsóban végezte. Költő, író, műfordító, szerkesztő; 1962 óta publikál, első kötete 1968-ban jelent meg. (Innen ered a 68-as nemzedék elnevezés: e szellemi értelemben vett csoport tagjai 1968-ban jelentették meg bemutatkozó könyvüket, illetve abban az évben kezdték irodalmi pályafutásukat.) Az azóta eltelt fél évszázadban csaknem húsz verseskötete, tucatnyi regénye és tanulmánykötete látott napvilágot. 2004-től a Lengyel Írószövetség lapja, a *Twórczość* (Munkásság) folyóirat főszerkesztője. Műfordítói életműve (angol, magyar, orosz és ukrán nyelvből) tíz kötet, köztük olyan művek átültetése, mint *Az ember tragédiája*, illetve Babits Mihálytól a *Jónás könyve*. Számos lengyel irodalmi díj birtokosa. 2001-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével, 2013-ban pedig Bethlen Gábor-díjjal tüntették ki. Műveit számos nyelvre fordították; magyarul *Éles határok* címmel jelentek meg válogatott versei 2005-ben a Magyar Napló Kiadónál, Kovács István és Zsille Gábor fordításában.

Korai verseinek klasszicista világából fokozatosan alakította ki szabadverselésre épülő egyéni hangját. Írásaiban rendkívül érzékenyen reflektált a nyolcvanas évekbeli lengyel történésekre, a hadiállapot időszakára. Rólunk, magyarokról pedig e szavakkal vall: „Gyerekként azt képzeltem magamról, hogy Sebes Gusztáv edző aranycsapatának egyik játékosja vagyok, Grosics vagy Puskás, az 1956-os forradalom napjaiban pedig én voltam Nagy Imre, és az utolsó percig nem hittem, hogy halálra ítélnék...”

